
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

טיפול משפחתי מודע הקשר - 3015

תאריך עדכון אחרון 09-03-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' דורית רואר-סטריאר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Dorit.Roer-Strier@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ג' בתאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס מיועד להקנות היכרות עם גישה מודעת הקשר לטיפול במשפחות. הקורס יכלול הכרות עם תיאוריות הקשורות לפרספקטיבה מודעת ההקשר, מושגים וכלים להערכה של משפחות בעלות אפיונים שונים עמן נפגש העובד הסוציאלי תוך התייחסות לקונטקסט הסובב אותן. הקורס מניח ידע בסיסי של תיאוריות ומושגי יסוד בתחום הטיפול המשפחתי תוך דגש על הבנת מבנה המשפחה (גבולות, מדרג, חוקים ותפקידים), תקשורת ויחסים לאורך מעגל חיי המשפחה. כמו כן ידון הקורס בהשפעותיהם של תהליכים חברתיים על מבנה המשפחה ואורח חייה (הורות יחידנית, גירושין, הגירה, משפחות חד מיניות ועוד).

מטרות הקורס:

- 1.הכרות עם מושגי יסוד, והגישה מודעת ההקשר לטיפול משפחתי.
2. רכישת כלים להכרות עם המשפחה לאור גישה זו.
- 3.בחינת המערכת המשפחתית לאור הקשריה השונים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- 1.המשתתפים יבינו מושגים תיאורטיים שיוצגו בכתה בגישות השונות שמנחות את הקורס.
- 2.המשתתפים יוכלו להעריך משפחות באמצעות כלי האיבחון שילמדו במסגרת הקורס
- 3.המשתתפים יוכלו ליישם גישה מודעת הקשר בעבודתם עם משפחות

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות ודיון

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1 3-17 הכרות והסבר על הקורס ומטלותיו

2 4-7 המשפחה בראייה היסטורית שלשה שלבים בהתפתחות הגישה המשפחתית מערכתית

3 4-21 פאזל זהויות ג'ינגרם קולטוגראם ואקוגרם ככלים להכרות עם משפחות

4 4-28 המשך

5 5-5 הצגת משפחה בעזרת כלי ההערכה- הסבר על העבודה הסופית

6 12-5 גישה מודעת הקשר לטיפול משפחתי

7 19-5 מחקרי סיכון ומוגנות כדוגמא לגישה מודעת הקשר

8 26-5 בניית מפת הקשרים

9 2-6 ההקשר המגדרי -זוגיות והורות חד מגדרית

10 9-6 הקשר של הגירה ופליטות משפחות במעבר ומפגש תרבותי- זוגות מעורבים

11 16-6 משברים נורמטיביים ובלתי נורמטיביים- הקשר של גרושים

12 23-6 עקרונות התערבות מודעת הקשר

13 30-6 סיכום הקורס

חומר חובה לקריאה:
טיפול משפחתי

דאלוס, ר. ודרייפר, ר. (2004). מבוא לטיפול משפחתי: תיאוריה ושיטות עבודה מערכתיות. קרית ביאליק: הוצאת "אח" בע"מ. מבוא (עמ' 21-40).

מזור, א. (1988) התפתחות המשפחה כמערכת חברתית במעגל החיים בתוך ברגר ר. (עורכת) הנחיות קבוצות הורים. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב (אלכ"א 8-41).

Nicolas, M. P., & Schwartz, R. C. (2005) (2nd Ed). The essentials of family therapy. Boston: Allyn and Bacon.
Chapter 2: The evolution of family therapy (pp7-33)

McGoldrick, M., Giordano, J., & Garcia-Preto, N. (Eds.). (2005). Ethnicity and family therapy. Guilford Press. pp.1-39.

ג'ינוגרם ואקוגרם ככלים להערכת משפחות

Berg-Cross, L. (2000). Basic concepts in Family therapy. New York; Haworth Press.
Chapter 9: Networks and Eco-systems (pp. 189-210).

McGoldrick, M. Gerson, R. & Shellenberger, S. (1999) (2nd Ed.). Genograms: Assessment and intervention. London : W. W. Norton.
Chapter 2: Developing a Genogram to track family Patterns (pp. 13-60)

המשפחה כמערכת מושגי יסוד- גבולות, מדרג, חוקים ותפקידים

דאלוס, ר. ודרייפר, ר. (2004). מבוא לטיפול משפחתי: תיאוריה ושיטות עבודה מערכתיות. קרית

ביאליק: הוצאת "אח" בע"מ.
השלב הראשון עמ' 41-97.

מינושין, ס. (1982) משפחות ותרפיה משפחתית. דביר ורשפים.
"טיפול מבני במשפחה" (11-23), "מודל משפחה" (52-70), "מסקנות טיפוליות של גישה מבנית"
(91-113) ו"סגנונו של מינושין" (122).

Nicolas, M. P., & Schwartz, R. C. (2005) (2nd ed). The essentials of family therapy.
Boston: Allyn and Bacon.
Chapter 4: The fundamental concepts of family therapy (pp 54-75).

דפוסי תקשורת במשפחה

Satir, V., Banmen, J., Gerber, J., & Gomori, M. (1991). The Satir model: Family
therapy and beyond. Palo Alto: Science and Behavior Books.
Chapter 2: The primary triad (pp19-64).

סאטיר, ו. (1981). המשפחה המודרנית: לחיות ביחד. תל אביב: ספרית פועלים.

המשפחה בראייה מודעת הקשר

דאלוס, ר. ודרייפר, ר. (2004). מבוא לטיפול משפחתי: תיאוריה ושיטות עבודה מערכתיות. קרית
ביאליק: הוצאת "אח" בע"מ.
השלב השלישי (עמ' 135-177).

קאוצ'יבשי, צ. (2003) חברות בפרספקטיבה בין תרבותית: השלכות להכשרה והתערבויות. בתוך א.
לשם, וד. רואר-סטריאר (עורכים), שונות תרבותית כאתגר לשירותי אנוש (עמ' 229-253). ירושלים:
מאגנס.

רואר-סטריאר, ד. (2016). הכשרה אקדמית לעבודה סוציאלית מודעת הקשר עם משפחות: תובנות
ואתגרים. חברה ורווחה, לו (3-4). 439-461.
רואר-סטריאר, ד' והברמן-פרידמן, א' (2007). גישות לטיפול משפחתי בקרב זוגות חד-מגדריים: שלוש
מטפורות. חברה ורווחה. כז, 4 עמ' 597-619.

Okun, B. (1996). Understanding Diverse Families: What Practitioners Need to Know.
New York, NY: Guilford Publications, Inc.
Chapter 1: Diverse Families in context (pp. 7-23).

שינויים חברתיים והיסטוריים והשפעתם על המשפחה

חאג'י-יחיא מ. (1994). המשפחה הערבית בישראל: ערכיה התרבותיים וזיקתם לעבודה הסוציאלית.
חברה ורווחה, י"ד, 264-249.

בר יוסף, ר. (1996). סוציולוגיה של המשפחה לאור שינויים חברתיים וחידושים ביו-טכנולוגיים. מגמות, ל"ח (1), 5-29.

Erera P.I. (2002). *Family diversity. Continuity and change in the contemporary family*. Sage Publications. Ch. 1 What is family?, 1-19.

Golombok, G & McCallum, F. (2003). *Practitioner review: Outcomes for parent and children following non- traditional conception: what do clinicians need to know?* *Journal of child psychology and psychiatry*, 44, 303-315.

Katz, R. & Lavee, Y. (2005). *Families in Israel*. In B.N. Adams, & J., Trost. (Eds.), *Handbook of world families* (pp 486-506). Thousand Oaks, London and New Delhi; באינטרנט נמצא הספר. Sage.

משפחות עם אפיונים מיוחדים -זוגיות והורות חד מגדרית

אבני, ש. (2000). אמא, יש לי משהו לספר לך: הורים וילדיהם על היציאה מהארון. תל-אביב: שופרא.

משפחה חדשה (2008). <http://www.newfamily.il.org>.

Johanson T. W., & Colucci, P. (1999). *Lesbians, gay men and the family life cycle*. In B. Carter & M. McGoldrick (Eds.), *The expanded family life cycle: Individual, family, and social perspectives* (pp. 346-361). Boston, MA: Allyn and Bacon.

משפחות במעבר ומפגש תרבותי- הגירה וזוגות מעורבים

מירסקי, י. (2006). מרגע שקמנו והלכנו, התקלקלו היחסים והתחילה התקדמות: הגירה כהזדמנות להתפתחות. חברה ורווחה כ"ו 41-23.

Hernandez, M., & McGoldrick, M. (1999). *Migration and the family life cycle*. In B. Carter & M. McGoldrick (Eds.), *The changing family life cycle: A framework for family therapy* (pp. 169-183). Boston: Allyn and Bacon.

Sullivan, C. & Cottone, R. R. (2006). *Culturally Based Couple Therapy and Intercultural Relationships*. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families* 14 (3) pp. 221-225.

Arweck, E. & Nesbitt, E. (2010) *Plurality at close quarters: Mixed-Faith families in the UK*. *Journal of Religion in Europe* 3 (1), , 155-182.

משברים נורמטיביים ובלתי נורמטיביים- גרושים

אלדר-אבידן, ד. (2011). בשם הילדים. תל אביב: עם עובד.

אלדר-אבידן, ד., וברנע, ח. (2002). ילדים וגירושין. ירושלים: משרד החינוך.

התערבות מודעת הקשר

בן-דוד, ע. (1995). סיפורי חיים: עולות חדשות במשפחות חד הוריות, חברה ורווחה, 38, (עמ' 46-60).

ויצטום, א., וגודמן, י. (2003). הפרעה, סיפור, טיפול: התערבות אסטרטגית נרטיבית רגישת תרבות באוכלוסייה חרדית. בתוך א. לשם, וד. רואר-סטריאר (עורכים), שונות תרבותית כאתגר לשירותי אנוש (עמ. 275-309). ירושלים: מאגנס.

קורין-לנגר, נ., ונדן, י. (2012). עבודה סוציאלית בחברה מגוונת ומרובת תרבויות. מתוך מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 506-526). תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

רואר-סטריאר, ד. והברמן פרידמן, א. (2009) טיפול משפחתי רגיש תרבות בזוגות חד מגדריים: שלש מטפורות. חברה ורווחה, כט (4) 597-619

סלונים-נבו, ו., שרגה, י. (1999). התערבות משפחתית עם עולים מחבר-העמים: כיווני מחשבה. בתוך ק. רבין (עורכת), להיות שונה בישראל: מוצא עדתי ומין בטיפול בישראל (עמ. 121-151). תל אביב: רמות - אוניברסיטת תל אביב

National Association of Social Workers (NASW) (2015). Standards and indicators for cultural competence in social work. Retrieved February 1, 2017, from: https://www.socialworkers.org/practice/standards/Standards_and_Indicators_for_Cultural_Competence.asp

Mirsky, J. (2013). Getting to know the piece of fluff in our ears: Expanding practitioners' cultural self-awareness. *Social Work Education*, 32(5), 626-638.

Potocky-Tripodi, M. (2002). *Best practices for social work with refugees and immigrants*. New York: Columbia University Press.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 100 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: